

Biblioteka
44°N i 20°E

Urednici biblioteke

Nikola Petaković

Borislav Pantić

Urednik izdanja

Nikola Petaković

Dizajn korica
Dragan Bibin

Copyright © 2011 Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-210-5

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini,
ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštapavati
niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom
prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača.
Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač
prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2011.

Katarina Skokin

**SLOBODNE
ZEMLJE**

**Čarobna
knjiga**

Mojoj porodici, kakva je nekad bila

PROLOG

Otežali mirisi kedrovine i znoja ispunjavali su svaki kut dvorane. Stražari su mirno stajali između visokih, raznobojnih stubova, dok je visoko nad njihovim glavama ležala masivna, crvena tavanica. Preko čitavih zidova prostirali su se dubokim treperavim senkama uokvireni reljefi, a uglačani pod sijao se poput leda na proletnjem suncu. U *Šemir Tadši* – Dvorani generacija – vladala je mrtva tišina.

Rames liznu ozojenu nausnicu, a potom se zgadi od neprijatnog ukusa. Već pet sati nepomično stoji; noge nije ni osećao, a leđa su mu bila izrešetana bolom. Ovo mu je bio skoro peti mesec na dužnosti, ali i dalje nije mogao da se navikne na tu monotonu agoniju.

Izdrži zarad nje! Izdrži!

Rames se malko naže napred, neobičnih, crvenih očiju uperenih ka prestolu, i istog trena se naglo uspravi kao da mu je vršak koplja upravo bocnuo kičmu. Na velikom ali jednostavnom prestolu sedelo je neko biće. Lice mu beše samrtno belo i ravnodušno, nalik na masku, a na oštrim crtama poigravale su senke. Međutim, ono što je prestravilo Ramesa bile su oči, nemirne i olujne. Grozničavo su se trzale i bleskale preko čitave dvorane, kao da traže nešto neuhvatljivo brzo i daleko. Sekle su svojom oštrinom i palile vrelinom. U te oči se retko ko usuđivao da pogleda. U oči cara.

U jednom trenutku maska se pomeri u stranu, a pogled zastade. Rames se ponovo bojažljivo naže napred. Carev pogled se nakratko usredsredio na zlatnog hrta koji je spavao kraj njegovih nogu. Životinja je ležala na boku i duboko disala, a tanka koža se zatezala i opuštala preko njenih rebara.

Pre nego što je Rames stigao i da trepne, maska se promenila i pretvorila u grimasu gađenja kada je car, skočivši na noge, bezdušno šutnuo usnulog hrta u stomak. Potom se bacio nazad na presto i stegnuo naslone za ruke toliko snažno da su mu prsti pobeleli, dok je hodnicima odjekivalo bolno cviljenje zlosrećne životinje.

Rames nervozno proguta pljuvačku; mnogo puta je slušao priče o carevom ludilu. Niko nije bio siguran šta je nagnalo cara u takvo stanje. Prvih godinu dana njegove vladavine žitelji Sarhanda su živeli u blagostanju i vrlo brzo su zavoleli svog novog i vrlo mladog cara. Uljuljkan u sigurnost, narod se nije mnogo zabrinuo kada je car iznenada izdao zakon da se svaka devica na svoj petnaesti rođendan pošalje u palatu da s njim provede noć. Međutim, zakoni su ubrzo postali sve čudniji i čudniji: od zahteva da sve žene idu gole, do ljudskih žrtava u njegovu čast. Velika pobuna je visila u vazduhu kada se car nakon tri godine bolesti iznenada oporavio – opet, niko ne zna kako.

Mada je prošlo plodnih dvadeset leta, narod nije zaboravio kakav je car bio za vreme „grozних godina“ i nikada mu nije sasvim oprostio. Stalno su strepeli da će se careva bolest vratiti, te su budno pratili svaki njegov pokret i bili spremni da mu se istog momenta suprotstave. Iz tog su razloga Sarhandani postali izuzetno plahovit i oprezan narod, čuven po svojim uhodama i spletkarenjima.

Rames je često viđao cara u burnim napadima besa i neosnovane zlovolje, i na početku svoje službe veoma je strepeo od njih. Kasnije je shvatio da su oni kratkotrajni i da nemaju za posledicu godine bede. Međutim, bio je siguran da bi cara opet moglo zahvatiti ludilo, istog momenta kada bi otkrio da mu je jedan stražar razdevičio ćerku. Na pomisao šta bi se dogodilo kada bi saznao i *ko* je to učinio, Rames zadrhta i gotovo ispusti koplje.

Izdrži! Zarad nje! Zarad njene ljubavi! Zarad njenog tela! Zarad Almat!

Posle još četvrt časa bola, mladog stražara poče da golica beleg na vratu. Taj zvezdasti trag mu je ružio grlo još od rođenja. I ne samo to: s vremena na vreme bi ga toliko gadno svrbeo da se češao s tolikom silinom da bi ga na kraju nehotično raskrvario. Naravno, takve neobičnosti u detetovom ponašanju nisu prošle nezapaženo. Majka mu je mazala taj beleg lekovitim pomadama, prala ga smrdljivim vodicama, vezivala mu razno bilje oko vrata, molila sve sile da ga izleče, ali ništa nije vredelo. Kasnije, kada je bio dovoljno bistar da razume i pamti šta mu drugi govore, baka Enut mu je ispričala:

– Nismo mi oduvek bili ovakvi. Nekada, dok su bogovi još stvarali svet, svi komadići sveta su bili rasuti oko njih, a oni su ih sastavljali i pravili drveće, životinje i ljude. Ako im se nešto ne bi dopalo, bogovi bi ga razbili i ponovo sastavili nekim drugim delićima. Ipak, u svojoj nepažnji, nisu znali da cepanjem i rastavljanjem habaju i ozleđuju ta stvorenja. Na nekim telima su ostali znakovi udaraca i bogovima bi žao, pa na te rane namazaše sreću. Neki belezi su ostali, a drugi nestali, ali dodiri bogova se prenose sa oca na sina. Tvoj praded a je, Ramese, imao isti beleg i ne treba da ga se stidiš. Doneće ti sreću. Ali čuvaj se! Sreća ponekad presuši. Budi pametan i uspećeš.

Ono što je baka Enut prorekla obistinilo se: Rames je naučio da ga beleg iritira kad god bi na pomolu bila neka nevolja, pa je tu prednost pametno iskoristio, predviđajući i izbegavajući životne neprilike, pa je uskoro (uz veliku, nevidljivu pomoć te sreće koju su bogovi poklonili nekom njegovom pretku) počeo da uspeva u životu mnogo više nego što bi to bilo ko očekivao.

Car Mindao Arab-Kers, *kaz* Arindao, uze punu šaku urmi i gurnu ih u usta. Bile su to najslađe urme u celoj carevini, ali su njemu bile gorke poput žuči. On ih ispljunu i uze jedan svitak koji stajaše kraj njega. Car pročita prvih nekoliko redova i shvati da je to pesma u njegovu čast. Nije postojala strofa u kojoj se barem dva puta nisu

pojavljivale reči „snažan“, „veličanstven“ i „pravedan“. Car ravnodušno pocepa stihove dupelizačkog stihoklepca i pozva robinje da ga ohlade.

Dve polunage, bosonoge devojke istrčашe iz tame, noseći u rukama dugačke lepeze od nojevih pera. Stale su kraj cara i počele da zamahuju njima kraj njegovog lica. Ni prijatno strujanje vazduha nije mu pomoglo. Osećao se kao u groznici. Misli su mu haotično kružile, a briga kao da je dodatno u njemu potpirivala vatru. Ne briga za carstvo – ona je bila konstantna i neumoljiva i na nju se već navikao – već briga za sina. Ta teskoba ga je sada dovodila do ludila. Kiraldin je njegov naslednik. Ako mu se nešto dogodi, svi njegovi planovi postaju jalovi i bezvredni. Sve propada!

Car obrisa oznojeno lice i pogladi neurednu bradu. Devojka čija je kosa svetlucala poput bakra zapala mu je za oko i on oseti neverovatnu požudu. Car naglo ustade, zgrabi devojku i pribi je uza zid, gurnuvši joj ruku između nogu. Ona od iznenađenja ispusti lepezu, ali ne načini ni zvuk. Čak se oklembesila kao lutka, dopuštajući caru da joj čini šta mu je volja.

Car je pogleda i, ugledavši stoičku ravnodušnost na njenom licu i prkos oko njenih usana, razbesne se. Ona će njemu da prkosi, ona! Podigao je svoju tešku šaku i udario je nadlanicom preko obraza. Devojka polete uz jecaj i udari glavom o naslon za ruke. Skljokavši se na pod, više se nije pomerala.

– Oče, molim te, prestani! Šta ti je?

Car se besno okrenu i ugleda sina kako dotrčava do njega iz jednog od bočnih brodova dvorane.

Mladić beše nag do pasa i obuven u jednostavne kožne čizme. Nosio je široke bele dimije od kadife, čiji su porubi bili izvezeni zlatom i ukrašeni komadima citrina, a na podlakticama je imao štitnike od zlata. Podjednako sjajna i žuta bila je i kosa carevića, koja se vijorila za njim, vezana u rep. Imao je devojačko lice svoje majke, ali oštre sive oči na oca, zbog kojih je izgledao stariji, kao da ima više od osamnaest godina.

Carević Helas Areb-Kers, *kaz* Mindao, lako se pokloni ocu, a potom ga brižno osmotri.

– Oče, nešto te strašno muči. Reci mi.

Car napeto sede na presto, bez reči. Na licu mu je opet poigravala ona odbojna grimasa, a oči su mu bile uprte u jedan stub. Helas naredi da odnesu onesvešćenu devojku i priđe ocu. Kada ga je sin dodirnuo po ramenu, car resko uzdahnu, kao da ga je neko trgao iz sna, i grimasa skliznu. Bezizražajno pogleda u mladog carevića, te se namršti.

– Muči me, Helase, to što tvoj brat kasni već deset sunčevih skokova. Brinem se za njega.

Carević se nasmeši:

– Ah, oče, bezrazložno se mučiš! Kiraldin je najveći ratnik u čitavom Sarhandu, a još je i otišao s više od dve stotine ljudi da izvidi neke bedne neredne na granici. Sigurno se zadržao u nekom selu da ispita koliko su jedre njegove devojke, ili je možda zauzet ispitivanjem fizičkog zdravlja nekih mladih plemkinja.

To je zvučalo vrlo verovatno. Ako je išta plahoviti Kiraldin voleo, to su bile žene i krv na oštrici.

Car se nasmeši. Oba sina mu behu čist nebeski čelik i dijamant: jedan ratnik, drugi diplomata, a obojica živi, strasni i ponosni nosioci imena Areb-Kers. Ali car se ponovo snuždi.

– Ipak, osećam da nešto nije u redu...

Carević se blago namršti i zamisli se.

– Možda je ranjen, pa ne želi da krene nazad dok se ne oporavi. Da, sigurno je to. Šta bi drugo bilo?

– Nadam se da si u pravu – reče car, pa uze šljivu i sočno je zagrije. – Gde su ti sestre?

– Kupaju se.

– Dozovi mi ih.

Helas se pokloni i ode.

Nakon četvrt časa, tri devojke i carević iza njih dođoše k caru. Njegova tri draga kamena. Njegova zora, sumrak i mesec, mokre i lepe poput delfina iz Azurnog mora.

Prva mu pride Almat, lepotica od devetnaest leta, mirna i nežna poput zore, uvek nasmejana i ozarena nekim titravim sjajem u sivim ali veselim očima. Ona je bila ćerka, žena i majka koju bi svako poželeo. Nebeski dar koji bi svaki čovek ljubomorno čuvao. Duga, talasasta, smeđa kosa bila joj je ukrašena nizom zelenih perli, a na sebi je nosila maslinastozelenu haljinu od satena s dugim izrezima sa obe strane, koji su stidljivo otkrivali njene noge. Poljubila je oca u obraz i klekla kraj njega na mekani jastuk, naslonivši glavu na njegovu ruku.

Sledeća je bila Jariša, zlatokosa Helasova bliznakinja, uvek ozbiljna i na oprezu, vešta s kopljem koliko i najbolji carski ratnik. Njene su ruke bile grube, ali joj pogled beše stidljiv i mek. Svoju sjajnu kosu je vezivala u čvrstu punđu na potiljku i nikada je nije puštala. Nije nosila nakit kao njena starija sestra, već samo kratku, žensku tuniku, uske pantalone i kratki ogrtač. Ovog puta oni su bili žute i bele boje, dok su joj čizme boje pepela, nalik njenim očima, kvarile taj bleštavi i divni sjaj. Naklonila se ocu, poljubila ga u čelo i stala kraj njega.

Najmlađa i najnevinija beše Ninata. Dvanaestogodišnja devojčica, sitna, mršava i kože glatke i bele poput slonovače. Bila je veoma ćutljiva i gotovo neprimetna, ali je imala prodorne sive oči od kojih bi svako zadrhtao kada bi ih susreo. Čitav dvor se pomalo plašio najmlađe careve kćeri iako je bila tek dete. Tamnosmeđu kosu, na kojoj su joj sestre zavidele, pustila je skoro do listova i zavezala je u gustu pletenicu. Nosila je jednostavnu purpurnu haljinu do kolena, široku i laganu, o koju je obrisala ruke pre nego što je blago poljubila oca u ugao usana i sela na hladni pod.

Car se nežno nasmeši gledajući svoj porod, i na tren, ali samo na tren, njegova gruba spoljašnjost smekša. Pozvao ih je jer je on najveće zadovoljstvo i sreću osećao u njihovom prisustvu. Ono jednostavno osećanje topline kao pred san posle napornog dana, ili kao kada ugledaš dragu osobu. Ali car nije voleo svoje ćerke onako kako otac voli svoju decu. On je njih voleo onako kako dete voli

igračku koju je samo napravilo, kao nešto na šta je veoma ponosno. Mogao je satima da ih posmatra kako se igraju ili plešu i da uživa u njihovoj lepoti, ali on nikada nije poželeo da ih upozna. Zašto bi kada su savršene ovako lepe, prazne i bez mana u njegovim očima.

Jedna igračka-kćer je nedostajala; ne tako davno, car je svoje najmilije dete predao u ruke drugom čoveku i gorko se pokajao zbog toga.

Pre tri godine je svoju devetnaestogodišnju kćer Ilmiuru dao kralju Nonet Garnda Sitaru, i ona mu je pre dve godine rodila sina. Bila je carev prvenac i miljenica, dragulj u njegovom arsenalu neobičnih lepota. A Ilmiura je svakako bila nesvakidašnja devojka. Plavokosa i bucmasta carevna, divljih i okretnih sivih očiju, često se prepuštala zemaljskim uživanjima kao što su hrana, piće i maženje s nekim od robova ili robinja. Umela je otvoreno da razgovara s bilo kim, bez predrasuda i od srca. Ničega je nije bilo stid i nije marila ukoliko bi joj neko uputio zgrožen pogled kada bi zaplesala polugola, hulila bogove ili javno stavila do znanja ko joj se dopada, a ko ne. Svi su je veoma voleli i svi su mnogo patili kada je otišla.

Kada su ga Sitar i Ilmiura posetili, godinu dana nakon venčanja, car samo što nije kriknuo od besa: njegova jedra, vesela Ilmiura potpuno je svenula, a njen žarki pogled se ugasio. Čak se i trzala kad god bi je muž popreko pogledao. Ona, koja je uvek imala odgovor na sva ogovaranja i uvrede i bila spremna da se potuče zarad svoje časti! Ona, carevo sunce, spuštala je pogled pred svojim mužem i ćutala tokom čitave posete! Njen duh je bio potpuno slomljen. Carev najdraži dragi kamen pretvoren je u bezvredni prah od ruke njegovog tobože prijatelja, kralja Nonet Garnda.

Te noći Sitar se slučajno okliznuo i udavio u bazenu, a Ilmiura je otišla nazad sa svojim sinom da vlada kraljevinom dok dete ne poraste.

Car pomilova Almat po svilenkastoj i vlažnoj kosi, a ona mu se stidljivo osmehnu. Carević iskorači napred.

– Oče, Aradej te traži. Ona je u *nidraalu*.

Čim Helas začuta, car primeti trzaj glavom njegove sestre bliznakinje. Bio je nameran i značajan, jasan kao dan. Kada Jariša uvide da je njen otac primetio taj pokret, zacrvene se. Rumen na obrazima joj je lepo stajala, ali oko njenog oca ne beše naviknuto na stid svoje kćeri, te ga je onaj trzaj još više zaintrigirao.

– Šta ti je, sumraku moga života?

– Ništa, oče. Vrućina mi je.

Ona protrlja svoje nežno čelo i skrenu pogled.

Iako je znao da laže, car nije ni pokušao da sazna više, te samo klimnu glavom, ustade i zajedno s Helasom ode.

Rames proviri kada ču lagane ženske korake. Njegova ljubav, sva u zelenom, izađe mu pred oči. Graciozno je prišla ocu i lako se nagla nad njim. Rames je odmah osetio toplinu i ogromnu želju da zagrlji i poljubi tu nežnu i prelepu figuru dugih, polunagih nogu. Nedugo potom, car i carević odoše, a kod prestola ostadoše tri carevne, neme i zamišljene. Najpre ode Jariša, dugim, gotovo marševskim korakom, a potom i Ninata, mada je to Rames tek kasnije primetio. Samo je Almat ostala.

Carevna polako pruži ruku, uze šaku punu bobica nara i strpa ih u usta. Niz bradu, vrat i grudi skliznu joj krvavocrvena, pitka tečnost. Ona potom obliznu usne i prste, od čega Rames oseti strahovitu požudu, kao i ljubomoru prema tom soku što dodiruje divnu kožu njegove ljubavnice. Tek kada ga njene poluzatvorene, sjajne i zavodničke oči dobro osmotriše, shvati da se ona igra s njim, da kuša njegovu snagu i izdržljivost.

Rames odmah shvati znak, te se neprimetno, već uvežbanim pokretima, izvuče iz reda i izađe kroz sporedni izlaz, napolje, u tamu. Sišao je niz stepenice, obazreo se na stražare, otrčao na zapadnu stranu iza raskošnih statua carske porodice i hrama posvećenog Eširu. Stigao je do zida, provukao se kroz jedva primetnu pukotinu i našao se s druge strane, na malom parčetu zemlje koje se završavalo visokom liticom i penušavim morem.

U grudi i glavu ga naglo udari hladan vetar, pun slanih kapljica vode. Skliznuo je niz zid i seo, posmatrajući odsjaje zvezda koje su bleštale i bacale se po nemirnom moru. Nekoliko minuta kasnije (koji su se Ramesu činili kao nekoliko sunčevih skokova), do njega dotrča Almat, kose umršene jakim vetrom, divljeg i jarnosnog pogleda. Ona mu se baci u zagrljaj, a on leže na nju i poče strasno ljubiti sva ona mesta gde je slatki sok unizio svojim crvenilom njenu preplanulu kožu...

– Kada ćemo otići? – upita Almat tiho, ležeći naga kraj Ramesa, glave naslonjene na njegovo rame. On uzdahnu; u poslednje vreme je često postavljala to pitanje pretkraj njihovih tajnih susreta.

– Nešto sam razmišljao... Zašto da idemo? Dobro nam je i ova-ko. Ti si i dalje na dvoru; ja dovoljno dobro zarađujem da mogu da izdržavam i majku i sestru, kao i da ostavljam nešto novca sa strane; nama je lepo. Zašto da idemo?

– Ali obećao si! – carevna se naglo pridiže. – Obećao si da ćemo otići i venčati se čim zarađiš dovoljno i čim ti se brat vrati u Andurion. Koliko ja znam, on je odavno ovde...

Rames se namršti. Nije mu bilo do svađe. On je pomilova po glatkim leđima.

– Zašto da odemo kada nam je ovde lepo i kada oboje tako divno živimo? – poče on ponovo. – Ne želim da uništim sve ovo što imamo. Čak i ovo skrivanje ima neku posebnu draž, zar ne?

Almat skoči na noge i poče da se oblači.

– Vidim ja da ti ne misliš ozbiljno! Ti voliš samo moje telo, ne i mene samu! O, otići ćeš ti... Čim ti dosadim!

Ona krenu nazad, ali Rames skoči i uhvati je oko struka.

– Nikud bez tebe, kunem ti se, Almat! Samo tebe volim i želim! Celu tebe! Izvini... Samo sam se pitao zašto najednom toliko želiš da odeš iz svog doma. Meni je to čudno.

Almat se okrenu ka njemu, lica mokrog od potoka suza. Rames se začuđeno zagleda u nju. U početku, dok su još bili samo prijatelji, bila je drska, strastvena i lukava, ali od kada su ljubavnici, umela

je da na mahove postane nalik detetu: tako nežna i krhka, naivna i pomalo priglupa. Imala je dve potpuno različite polovine koje su se naizmenično ispoljavale i večito ga zbunjivale.

Ona mu zari lice u grudi.

– Oh, Ramese! Postoje dva razloga. Jedan je što otac želi da me uda...

– Šta?! – to ga je žacnulo. – Ali... Ali rekao je da neće. Ne nakon onoga što se desilo Ilmiuri.

– Da, ali se kasnije predomislio i rekao da će najpre oženiti Kiraldina i Helasa, pa onda i nas udati. Ali sad, kad je upoznao tog plemića i trgovca Žarudiza, s juga zemlje, bogatog i poštovanog, želi da mene uda prvu.

Rames je pomilova po kosi i pokuša da smisli utešne reči, ali druga misao ga prekide.

– To nije sve, zar ne?

Almat se udalji od njega i pogleda ga u crvene oči koje su joj se toliko sviđale. On se strese od sivila njenih veđa.

– Trudna sam.

– Ešira mu!... Ešira mu, zašto nisi pazila! – uzviknu on iznenađeno i poprilično ljutito, pa kad primeti Almatine suzne oči i usnu koja podrhtava, preko volje se nasmeši.

– Pa... to i nije toliko iznenađenje posle onoliko puta.

Carevna mu uzvрати osmeh.

– Onoliko lepih puta... Moramo otići pre nego što se sazna. Ne znam kako bi otac reagovao kada bi saznao da sam ga osramotila. Pobeći ili smrt! Jedino to.

– Da – reče Rames. – Dabome da ćemo otići. Za tri sunčeva skoka čekaj me ovde, čim mesec skoči na nebo...

Zvuk kopita saseče meku tišinu.

– Ko je to? – upita Rames.

Almat i Rames zaviriše iza hrama i ugledaše konjanika koji upravo beše ugalo-pirao u dvorište. Čim se zaustavio, on pade sa životinje. Stražari s bakljama i isukanim sabljama dotrčaše do njega. Čovek

kriknu od bola i pokaza drhtavom rukom na kovčeg koji je visio preko konjskih sapi. U tom trenutku Ramesa užasno zavrbe beleg, te se krvnički počea.

– Car!... Za cara! – prokrklja konjanik, a svetlost baklji ga napokon obli: čovek je bio sav u krvi, bez jednog oka, bez jedne šake i bez jednog stopala. Almat zaskiča od užasa i privi se uz Ramesa. Čim unakaženog čoveka odnesoše unutra zajedno s kovčegom, carevna se usudi da podigne glavu.

– Ramese, beleg ti užasno krvari.

On nešto progundā i njih dvoje se krišom uvukoše u dvoranu.

Car sam uđe u polumračnu prostoriju koja je mirisala na vodu i voće. Osim dvadesetak divana koji su se nalazili u posebnim delovima *nidraala*, na kojima bi se izležavalo pre ili posle kupanja, tu su, naravno, bila i dva velika četvrtasta bazena. Muški i ženski deo *nidraala* bili su odvojeni zavesom od muslina i jedino je car imao pravo da se šeta kuda je želeo.

Razmakao je laganu tkaninu i zakoračio na pločice koje su okruživale ženski bazen. Kroz bistru vodu su se nazirali prekrasni mozaici riba, vodenih biljaka i izmišljenih bića koja su navodno živela u morima, a bazen su okruživali visoki i vitki stubovi koje su živopisno oslikali najpoznatiji aetanski umetnici.

Iako je carski *nidraal* bio daleko čuven po svojoj lepoti, takođe je važio i za najozloglašnije mesto u Andurionu. Naime, samo u tim bazenima, dubokim oko sto pedeset centimetara, udavilo se (nesrećnim ili nekim drugim slučajem) više ljudi nego što ih je javno pogubljeno po carevom naređenju za vreme njegovog ludila.

Car uze jedno zrno grožđa koje je stajalo na poslužavniku i osvrnu se oko sebe. Carica Ritaja je upravo izašla iz bazena i mirno stajala dok joj je robinja brisala telo nežnim ubrusom.

Iako je poticala s juga, carica se dosta razlikovala od ostalih Kantrata. Koža i kosa njenog naroda uvek su bile izrazito tamne boje,

dok je njen ten bio dosta svetao, gotovo bronzan. Takođe, južnjačke oči su uvek bile skoro potpuno crne, bez mogućnosti razabiranja linije između dužice i zenice; njene su bile svetlosmeđe, poput meda. Ono što je najviše zapanjilo njene sunarodnike kada je poodrasla bila je Ritajina duga, zlatna kosa. Ona je u talasima padala niz njena obla ramena i uokvirivala njeno posle šest porođaja omlitavilo ali i dalje vitko telo i blago lice koje je bilo u suprotnosti s njenim ostrim očima.

Robinja trznu glavom ka caru i Ritaja se osvrte. Ugledavši muža, ona se tobože ljupko nasmeši. Iako je to dobro sakrivala, car je znao da se ona njega u stvari plaši i da i dalje strepi za svoj život.

Kada je cara obuzelo ludilo, njih dvoje su bili jedva godinu dana venčani, a Ritaja nije imala više od sedamnaest leta. Careva sećanja iz tog perioda njegovog života poprilično su nejasna i zbrkana, ali je svestan da je tada povredio mnogo ljudi, a naročito svoju mladu ženu, te se trudio da joj ne zamera suviše na povremenim grubim i osornim rečima.

Sačekao je da je robinja uvije u jednostavnu zelenu haljinu i da joj mokru kosu sakupi u labavu punđu na temenu. Tada joj je prišao i zagrlio je, više suzdržano nego nežno, a ona se nasmeši, više iz navike nego od srca.

– Ima li nekih vesti? – upita carica stegnutog grla, a njene se bore oko očiju produbiše.

Car odmahnu glavom. Ritaja stegnu svoje mišice kao da joj je postalo hladno i zažmuri.

– Brinem se... Ešira mu, tako se brinem! A ona tvoja sestra mi ništa ne pomaže!

– Šta ti je sad uradila?

Car je vrlo dobro znao za netrpeljivost carice prema njegovoj sestri, te se nije mnogo zabrinuo.

– Sve vreme mi govori o zlim snovima o Kiraldinu, Ilmiuri, tebi, pa čak i čitavom Sarhandu, i kako treba da se priprelim za bol koji me čeka! Plaši me, Mindao, i ljuti! Neka je, neka sanja te svoje zle

snove, ali mene neka ostavi na miru! Zar joj to mučenje predstavlja toliku slast? Zašto me muči sada kad mi nema mog sina? Zašto?

Ritaja briznu u plač i obujmi ruke oko svog stomaka. Car se malo žacnu od tog pokreta; isto tako je činila i pre dvadesetak godina da bi zaštitila nerođenu Ilmiuru od njegovih surovih udaraca.

– Carice moja, ja zaista nisam želela vas da zaplašim, niti da vam napakostim, već da vas upozorim. Moje namere su bile nevine i izrečene samo zarad vas same, da biste bili spremni na teškoće u vremenima koja dolaze.

Car prepozna glas svoje sestre. Okrenuo se ka njoj i maske namah nestade, a pakleni plamen u carevim očima utihnu; sada je u njima lelujala toplina svih onih osećanja koja imaju braća, muževi i očevi. Sva su se ta osećanja izlila u smeru te osobe. Nasmešio se, blago i iskreno, i krenuo ka njoj.

Ona je stajala na ulazu na balkon, gorda i veličanstvena. Njena duga, abonosna kosa blago se talasala na večernjem lahoru. Mesec je sijao iza njenog desnog ramena, pribijajući se uz njene konture i čineći neku vrstu oreola oko njenog tela. Njeno lice – mlečnobelo, neobičnih crta, krupnih, potpuno crnih očiju i punih usana – nekome bi bilo privlačno, a drugome odbojno. Imala je zastrašujući pogled, veoma nalik Ninatinom, ali oštrije, dublji, življi... Kada bi ona bila ljuta, mnoge bi žene zajecale, a mnogi muškarci oborili glave pred njenim opskurnim očima. Bila je okrutna i strašna, a opet beskonačno nevina i razumna. Neki bi rekli da je careva sestra volšebna i morbidna, a drugi da je ona zaista dar bogova, kako joj ime kaže.

Bez obzira na sve, car je svoju usvojenu sestru mnogo voleo.

Našao ju je pre dvadeset godina, kad je imao dvadeset i dve. Jednom prilikom se šetao plažom, potpuno sam i bez pratnje, obuzet svojim ludilom i pomišljajući na samoubistvo, kada je čuo užasan krik. Pomislio je da neko umire, ali onda je ugledao golo i ružičasto dete kako vrišti kraj kamena. Čim je videlo cara, novorođenče se smirilo i duboko se zagledalo u njega svojim ogromnim, crnim očima.

ma. Carevo srce se smekšalo i on je osetio izuzetnu potrebu da zaštiti i odgaji to biće. Nazvao ju je *Aradej* – Dar Bogova – i usvojio, uprkos žestokom protivljenju svih svojih prijatelja i savetnika.

Aradej krenu ka njemu, blago se njišući zbog svog nabreklog stomaka. U osmom mesecu trudnoće, ona je i dalje bila graciozna i ženstvena. Crvena haljina zašušta kada je car nežno zagrlji i dodirnu po stomaku.

– Kako ti je?

– Sada mi je bolje – reče Aradej i blago se nasmeši. – Izašla sam malo na svež vazduh i udahnula miris mora.

– Ko je otac? – prekinu ih Ritaja pakosno. Međutim, nije uspela da sakrije tugu i jad. Aradej se namršti.

– Koliko će mi još puta biti postavljeno to pitanje? Niko važan, carice. Bila je to greška.

– A da li bi nam barem rekla ko bi *mogao* biti otac?

– Svi na ovome svetu, carice, i to sam vam rekla.

– Kurvo bestidna! Trebalo bi da imaš zle snove o svom kopiletu i sramoti koju mu nanosiš, a ne o mom sinu!

– *Ritaja!*

Car se okrenu poput furije, razjaren, i zamahnu rukom da udari caricu. Aradej ga steže oko mišice i natera ga da se zaustavi. Okrenuvši glavu ka svojoj sestri, car istog momenta poče da se opušta, kao da tone u san. Aradej ga naposletku pusti, kao krotiteljka koja je umirila besnu životinju, i usmeri svoje oštre oči ka carici koja se obujmila oko stomaka i drhtala.

– Moje dete zasad nije važno. Upamtite šta sam vam rekla. *To* je važno. Nisam namerno htela da vas uznemirim.

– Onda mi se skloni sa očiju! – Ritaja još jednom briznu u plač. – Odlazite! Oboje! Ostavite me samu!

Aradej se, bez dalje rasprave, udalji, uhvati brata pod ruku i izvede ga van kupatila.

– O kakvim je to snovima reč, Aradej? – upita je car dok su lagano hodali jednim od vrtova.

– Teški snovi, brate – reče ona, smrtno ozbiljna. – O svima nama. Sanjam ih već tri noći i budim se okupana znojem. Ali čim se probudim, ja zaboravim o čemu se zapravo radilo. Jedino čega se sećam jeste osećaj da su istiniti i zli. Samo sam je upozorila, kao što sam i tebe nameravala da upozorim, na zla vremena koja će doći. Ne želim da je vidim povređenu, niti vašu decu, kao što ne želim ni tebe da vidim, brate.

– Znam. Samo, Kiraldin...

– Znam, brate, znam. I ne ljutim se.

Aradejine oči su gledale u njega s dečjom nevinošću i zanesenošću, ali i duboko sakrivenim znanjem koje je ponekad premašivalo sve ovozemaljsko. Car nije bio od onih koji vole mnogo da govore, a pred Aradej to nije ni morao; ona je uvek tačno znala o čemu on razmišlja ili šta želi da uradi. Povrh svega, uvek je bila puna razumevanja za sve njegove greške i ispade i nikada joj nije ponestalo toplih reči koje ga umiruju. Nikada nije mogao da se ljuti na nju, pa čak ni kada mu je rekla da je trudna i da ne želi nikome da otkrije ko je otac.

On je uze za ruku i poljubi joj bledu nadlanicu. Aradej se zgrči.

– Brate... Pozvala sam te jer moram nešto da te zamolim.

Car klimnu glavom.

– Sve ove godine izlazio si u susret svim mojim željama, uzimao u obzir sve moje ideje, poštovao svaki moj savet i veoma sam ponosna zbog toga. Ali, *brate* – njen glas postade težak i žestok – obećaj mi da ćeš od sada slušati mene i samo mene. Dolaze užasna vremena i od izuzetne je važnosti da mi veruješ i da me slušaš. Obećaj mi, brate, molim te!

Car se iznenadio; nikada pre nije video Aradej ovoliko uznemirenu. Gotovo odmah, bez imalo razmišljanja, pristade. Jednostavno, verovao je svojoj sestri više nego sopstvenim očima i voleo ju je više nego svoju dušu.

– Aradej! Oče! Dođite brzo! U Dvoranu, za mnom!

Ispred njih se stvori zadihana Ninata. Njeni su obrazi bili rumeni od uzbuđenja, a mladu carevnu je bilo veoma teško oterati u takvo stanje. Cara obužeše zle slutnje i on oseti kako mu se stomak vezuje u čvor. On krenu sa svojom kćeri, ostavivši Aradej da se gega za njima najbrže što je mogla.

Car usput sreće jednog od savetnika koji htede da ga obavesti o nekoj veoma važnoj stvari, ali mu Ninata odbrusi da je bila brža od njega i da im se skloni s puta. Car nikada pre nije video svoju mladu kćer tako drsku i jarosnu. Zbog toga se još više zabrinu.

U Dvorani su već bili Helas, Jariša, Almat i gotovo svi dvorjani, a trenutak kasnije im se pridružila i Aradej. Centar pažnje svih njih bio je teško ranjeni čovek koji je klečao ispred podijuma s prestolom. Bio je sav u krvi, unakažen i na izmaku snage, te su ga dva stražara pridržavala i održavala svesnog. Ispred njega je stajao masivni kovčeg od abonosa s finim ornamentima izrezbarenim po ivicama, krvav koliko i čovek koji ga je doneo.

– Vaša svetlosti – zakrklja on. – Ja... Ja sam Eratoš, vojnik i prijatelj vašeg sina, carevića Kiraldina. Pre... Pre dve nedelje su započele naše borbe s pobunjenicima na istoku. Vaš je sin izvojevao četiri sjajne pobeđe. A onda, te iste večeri kada smo slavili, noć pred polazak kući, uvukli su se među nas i... Moram vam reći da... da... da je vaš sin umro, kao i cela njegova vojska. Mene su ostavili u životu i naredili mi da vam donesem ovaj kovčeg... Nisam... Nisam mogao...

Čovek malaksa i njegova glava pade unazad. Neko mu dade vode.

Kroz Dvoranu generacija raširi se lelek kao da svi preci porodice Areb-Kers plaču za izgubljenim potomkom. Almat pade na kolena i poče da vrišti u šake, Jariša sakri iskrivljeno lice iza Helasovog grla koje se grčilo od pokušaja potiskivanja suza, a Ninata sede na stepenik i pritisnu čelo na svoja kolena. Car ostade kamenog i ponositog lika i uzdahnu:

– Ko?

– Čudovišta sa istoka, Vaša svetlosti – odgovori Eratoš, pljujući krv. – Preko mora...

I prevrnu očima da više nikada ne pogleda.

Car se stropošta u svoju stolicu i zapilji u crni kovčeg na stepeništu, nekoliko koraka niže njega. Odatle se širio ogavan, truo i težak smrad. Neko mu je ubio sina i poslao vojnika iz njegove lične garde da mu donese – poklon! Prokletnici!

On steže pesnice i uz najveći napor izdrža da na nekome ne iskali svoj bes. Ne pred svim ovim ljudima. Ne pred Aradej.

Ona mu priđe i nežno uzme njegovu ruku.

– Niko ne sme da otvori taj kovčeg! – poput groma odjeknu njen glas Dvoranom. – Odnosite ga u podzemne odaje i zaključajte, nikada da ne bude otvoren!

Dok je njen otac bledo piljio u prostor pred svojim stopama, Almat plakala ničice na mermernom podu, Helas sedeo oslonjen o zid i udarao glavom o njega, Jariša stajala mirno poput vojnika gledajući pravo ispred sebe, s vremena na vreme trzajući očima i puštajući koju suzu, a Aradej držala svoj stomak i žmurila, Ninata se klatila napred-nazad, grizla svoju kiku i grebala svoja gola kolena. Želela je da zna šta je u tom kovčegu koji se, prema Aradejinoj zabrani, ne sme otvoriti. Prokletstvo sve dece – radoznalost – razjedala ju je i mučila kao žar na koži.

Obliznula je usne dok joj se znoj slivao niz slepoočnice. Zнала je da ne sme da ga otvori. Zнала je da će vikati na nju. Zнала je da će biti kažnjena.

Ne smem da ga otvorim. Majka će plakati i strašno vikati na mene. I otac će se ljutiti... Jako... Možda će narediti da me istuku. A Aradej će me pogledati... onako... Ja... neću da ga otvorim.

Bila je spremna da ode i u tišini oplače svog brata, kada, najednom, ču glasove... Glasove opojne i primamljive poput meda, kako joj naređuju da otvori kovčeg. Niko ih nije čuo osim nje. Bili su sve glasniji i glasniji, a Ninatina glava sve bolnija i bolnija. Pritisla je svo-

je slepoočnice i zažmurila, odbijajući da poslušā, misleći na kaznu, ali bol... Bol...

Podigla se i iz sve snage potrčala ka kovčegu. Čula je zastrašujućī vrisak svoje tetke, ali ga nije slušala. Prestigla je vojnike koji su nameravali da odnesu škrinju, pala na kolena pred njom, tananim prstima u koje se uvukla neverovatna snaga polomila katanac i širom otvorila poklopac. Pre nego što je stigla i da pogleda unutra, u lice ju je zapljusnuo grozni vonj truleži i smrti i ona se isповраćala.

Za to vreme je usledio još jedan vrisak, ali vrisak njene sestre Almat. Ninata je pogleda i uhvati njen užasnuti pogled uperen u kovčeg, kao i podjednako zgroženu grimasu na lepom Jarišinom licu. Devojčica polako okrete glavu i susrete se s krvavim, sprženim udubljenjima gde su nekada bile oči. Potom primeti i uvo sa zlatnom mindušom, ravni nos i pramenove guste, smeđe, nekada loknaste kose koja je sada podsećala na krvav žbun. Ono što je toj ogavnoj glavi davalo volšebno odvratā izgled bila su širom otvorena usta u samrtnom i posve prestravljenom nemom krikū. U ustima, na jeziku, nalazio se odsećeni prst sa zlatnim prstenom. Na prstenu je bio grb porodice Areb-Kers.

Ninata je odmah znala da je to njen brat Kiraldin, kao što je znala da će iz njenog postupka proisteći nešto mnogo strašnije i gore od šibanja dlanova. Ona iznemoglo sede i gorko zajeca.

Rames je bio dovoljno blizu da vidi šta je sadržaj tog čudnovatog kovčega... i da oseti. Istog časa kada ga je mala carevna otvorila, nje-ga je skoro oborio probadajući bol u vratu.

Aradej je dotrčala, mnogo brže nego što bi trudnica smela ili mogla, i zatvorila kovčeg uz tresak. Disala je teško, a ruke su joj drhtale.

Car ustade, zagleda se u kovčeg mirno poput ogleđala, ali prodorno poput božje strele, a potom podiže glavu i reče:

– Dovedite mi komandanta Akena i mog savetnika Kehara... I spremite se za rat.

Dvoranom se raširiše žamor i lelek. Kada se Aradej uspravila, sve je zamrlo. Ona polako priđe caru i naže se da mu nešto šapne. Rames je bio taman dovoljno blizu da razazna reči:

– Nemoj, brate. Neka ti to bude poslednja opcija.

– Ne, Aradej! – uzviknu car. – Rat je jedina opcija. Moj sin i naslednik je mrtav, a ta čudovišta sa istoka su mu uskratila miran počinak i simbol njegove zagrobne patnje poslali meni da me progoni! Odlazimo u rat i iz njega nećemo izaći dok ih sve do jednog ne poubijamo ili dok sami ne crknemo. To je moja zapovest, Aradej!

– Brate, obećao si mi...

– Dosta! – car skoči na noge, crven i strašan. – Ovde ja vladam i moja reč je i reč bogova! Biće rata, Aradej, i to strašnog!

Ramesu se zgusnu knedla u grudima.

Trideset i dva sunčeva skoka kasnije, Rames se našao na Eširovom polju, nekoliko kilometara istočno od Anduriona. Stajao je u prvim redovima ogromne vojske u kojoj behu izmešana sva tri naroda Aetana: Sarhandani, Kantrati i Saberi, severnjaci. Sama pomisao da su svi sposobni muškarci u Aetanu okupljeni na jednom mestu bila je zastrašujuća. Kada se tome pridoda međusobna netrpeljivost između naroda, koja je za tako kratko vreme nestala, prizor je prevazilazio sve granice verovatnoće.

Nikada se pre nije borio. Nije ni želeo da se bori, ali su ga dužnost, strah od osude, a pomalo i rodoljublje primorali u verižnjaču. Ramesov jedini san bio je da doživi duboku starost sa svojom voljenom u naručju. Ništa više. A evo ga tu, posle generacija mira, u samoj srži rata o kome će se vekovima pričati. Bio je prestravljen.

Niko se dotad nije susreo s tim neprijateljima koji su došli preko mora (a da je preživeo), niti je za njihovo postojanje ikada čuo, a pričalo se da je njihova vojska još veća nego aetanska. Kao da to nije bilo dovoljno, trebalo je da se sukobe ne s ljudima već s nepoznatim bićima za koja se govorilo da su užasna stvorenja, poluljudi, poluživotinje, neka mala, a neka džinovska, raznih boja, oblika... Rames se

nadao da je sve to samo preuveličavanje. Ipak, kao i mnogi muškarci, bio je užasnut.

Uprkos svemu, prijalo mu je što je izašao iz zamka. Tamo ga je svakodnevno mučio beleg. Izgubio je toliko krvi da je retko bio svestan. Silno je želeo da otkrije uzrok svoje patnje (za koji je smatrao da se nalazi u kovčegu), ali ga je car sakrio i nije dozvoljavao nikome da mu priđe.

Povrh svega, Rames nije ni video ni čuo Almat još od one noći kada mu je otkrila da je trudna. Nadao se da će mu poželeti sreću, da će ga ohrabriti poljupcima... Ali nje nigde nije bilo.

Rames zažmuri i pomoli se bogovima. Nakupiše se crni oblaci i večernji vetar počeo da duva. Redovi se pomeriše i popeše uz brdo, najpre strelci, pa naizmenično kopljanici i pešadija, potom konjica, a na kraju katapulte. Samo je komandant Aken bio tu, ali kružila je glasina da će im se i Helas pridružiti, kao i Jariša, pa čak i sam car.

Rames ugleda ispod sebe tamu... Tamu oklopa vojnika *Šarumzaija* – Prokletih Sa Istoka, kako su nazivali neprijatelje. Carskih i kraljevskih vojnika bilo je skoro pola miliona, ali je zato neprijatelja bilo sigurno dvostruko više.

Ovo je bila prva i odlučujuća bitka: Šarumzaiji nisu napadali nigde drugde, već su čitavu svoju silu usmerili pravo na Andurion.

Rames vide među Šarumzaijima čudesa kakva nikada nije viđao ni u snovima. Ono što je prvo upadalo u oči bilo je da u njihovoj vojsci preovladavaju životinje! I to ne obične životinje. (Mada je bilo i takvih, ali one su nosile oklope!) Bilo je tu raznih rogatih zveri neverovatne lepote; velikih životinja sjaktavih očiju koje, mada su podsećale na obične životinje, ni najmanje nisu bile obične; ogromnih i strašnih stvorenja s krilima, nalik na guštere, s lavljim ili krokodilskim čeljustima. Bilo je tu i ljudi, ništa manje neverovatnih nego životinjski deo vojske: tu su bile ljudesine dvostruko više i sigurno barem trostruko snažnije od običnih ljudi; veličanstveni

krilati ljudi; mali ljudi napravljeni od kamena i vatre; mladići i devojke s krljuštima, repovima ili rogovima, čija je boja kože varirala do nepojmljivosti i mnogo drugih čudesa.

A oni su udarali svojim oružjem i pevali. Pevali su tako prelepo i užasno da se krv ledila u žilama. Pevali su pesmu ujednačenim glasovima, i muškarci i žene, i ljudi i životinje, u horu. A Aetanci su slušali i drhtali...

Pri samom pogledu na tu veličanstvenu vojsku, Ramesovo se srce stegnu kao što je stezao svoju baklju. Onda primeti nešto neobično. Beleg ga više nije boleo. Jedva da ga je i osećao, uprkos svim tim Šarumzajjima. On iznenada shvati – nešto mnogo opasnije nalazilo se u palati. Nešto užasno...

Rames je morao da se vrati. Njegova voljena Almat je i dalje bila tamo. On se osvrnu u ugleda konja čiji je jahač iz nekog razloga hodao kraj njega, te se progura, naskoči na njega i okrenu ga ka zapadu. Nekoliko njih povika „dezter“ i „izdajica“, ali Ramesa za to nije bilo briga. On podbode konja i zagalopira nazad ka carskoj palati.

– Vaša svetlosti!... Ne znam šta da kažem... Stavljate me u strašan položaj.

Car ne pogleda u Kehara, svog ostarelog savetnika i dobrog prijatelja. Da, stavio ga je u užasan položaj, ali ko to u ratu nije.

– Na tebi je, Kehare, da odlučiš – reče car polako, dok su ga trojica štitonoša oblačila u sjajni oklop koji je obasjavalo zalazeće sunce. – Šta god da izabereš, biće ti teško. Ali ja te ipak molim da svoju porodicu odvedeš na neko bezbedno mesto. Moraćeš da se odlučiš između velike odgovornosti prema mome rodu ili sigurne smrti sa mnom.

Savetnik ne odgovori odmah.

– Star sam i onemoćao, ali sve bih dao da se poslednji put borim uz krv Areb-Kers. Ipak, poslušaću vas, Vaša svetlosti, jer ste mi pružili izuzetnu čast svojim velikim poverenjem, koju neću odbiti. Da, pobrinuću se za vašu porodicu.

Car podiže pogled – taman, iznemogao i strašan – i klimnu glavom u znak zahvalnosti. Oko vrata mu staviše crn plašt, a oko pasa crne korice u kojima ležaše njegov legendarni mač *dargeh* – pravdozborac. Znao je da mora da ostane jak. Ne sme da se osramoti. Mora da zaštiti svoju porodicu i osveti Kiraldina i nesrećnu Ritaju, čije je srce prepuklo kada je čula za sinovljevu smrt.

– Oče, spremni smo.

Car pogleda u Helasa i Jarišu pod punom bojnom opremom; njihovi oklopi, mačevi i koplja su se skerletno presijavali, kao da su već obliveni krvlju. Njihova lepa lica su bila crvena i zastrašujuća: u očima im je svetlucao strah, ali i ludačka odlučnost nekoga ko hrabro stoji pred smrću. Car klimnu glavom.

– Sačekajte me napolju.

Oni ga poslušашe i odoše.

Kehar setno odmahnu glavom za njima, pa pogleda u cara.

– Bogovi blagoslovidi vašu stazu i sreća išla pred vašim stopama. Zbogom, Vaša svetlosti. Srešćemo se ponovo u zagrobnom životu.

Car polako klimnu glavom i ne reče ništa.

Pomoću štapa, nesigurnim, pogrbljenim korakom, Kehar ode iz carevog života.

– Brate...

Caru srce stade.

– Šta tražiš ovde? – uzviknu on poprilično grubo, ne okrećući se. – Juče smo se oprostili i rekao sam da ne želim nikoga od vas da vidim pred bitku.

– Šalješ me od sebe, brate. Zašto?

– Da bi bila bezbedna.

– Ali rekla sam ti da moram da ostanem s tobom.

– To je nemoguće! Ne mogu da te vodim na bojno polje.

– Brate, obećao si da ćeš me slušati šta god da ti kažem. Sada me moraš poslušati... Ritaja je odbila da me sasluša i zato se ubila. Ja moram biti na bojnom polju s tobom, inače sve propada! Čitav Aetan, čitav svet i mi u njemu!

Car ne pokaza ni najmanju emociju na Aradejine reči. Bio je suv i hladan poput sto godina mrtvog drveta.

– Brate? Mindao, moraš me poslušati! Moraš!

Ona ga dograbi i okrenu ka sebi. Njene crne oči se oštro upiljiše u careve sive i beživotne rupe.

– Zašto, Aradej? – upita on ravnodušno. Aradej se na tren zapalni, a onda ga poraženo pusti i udalji se od njega.

– Kakvo je to pitanje? Tvoj narod je posredi. Tvoja zemlja, Ešira mu!

– Ali onda ću sigurno izgubiti tebe, zar ne?

Aradej shvati i dopusti da joj suza napusti crno oko, prvi put u životu.

– Ne znam, ali to je rizik na koji moramo biti spremni.

Careve veđe se smračiše i on joj okrenu leđa.

– Ne! Ideš s mojim kćerima na zapad.

– Brate, činiš ogromnu grešku! Molim te, urazumi se!

– Vodite je! Pobrinite se da ona i moje kćeri bezbedno krenu!

Dva vojnika uhvatiše Aradej za mišice i lagano je povedoše.

– Ne! Ostavite me! – Aradej pokuša da se oslobodi. – Mindao, molim te! Saslušaj me! Brate, ja-a-a...!

Uz zvuk vode koja se prosipa po kamenom podu, Aradej bolno zaječa dok su je odvodili iz Dvorane generacija.

Car navuče rukavice, pomoli se bogovima, izađe ispred palate i sa svojim sinom, kćerkom i još petsto konjanika zajaha ka Eširovom polju u susret mračnim oblacima.

Rames dojuri do palate, prođe kroz prazno dvorište i uđe u veličanstvenu Šemir Tadšu. On zastade i uplašeno se osvrnu. Nikada palata nije bila ovakva. Tako mračna i tiha. Tako mrtva. Goli mermer je blago sijao na izdisaju dana, a sumrak je davao Dvorani jeziv, zakrvavljen izgled. Ramesov beleg je bolno pulsirao.

Odnekud iz senke istrča jedna niska sluškinja, cvileći i jadikujući. Rames je uhvati za mišicu.

– Gde su careve kćeri?

– Otišle! – kriknu žena, mlateći rukama iznad glave. – Otišle na zapad, gde je bezbedno! Ja ne mogu! Gotovo je! Sve je propalo! Svi ćemo pocrkati kao pacovi! Život je napustio Belu palatu; napustiće nas sve! Užas! Smrt! Bogovi, pomozite nam! Smilujte se! – i istrča napolje, pomahnitala od straha. Rames protrlja vrat.

Barem je Almat bezbedna. Bogovi, blagoslovite njenu stazu kud god išla i ne dozvolite da joj se nešto desi, kao ni njenom detetu... Našem detetu.

Njegov beleg prokrvari, ali više ga nije interesovao uzrok. Hteo je samo da se vrati na bojno polje i umre kao čovek, ali nešto ga zaustavi. Neki glasovi počеше da ga dozivaju po imenu. Jezivi ali primamljivi glasovi počеше da vrište, dozivajući upomoć. Rames, kao u snu, krenu ka njima.

Hodao je kroz hodnike kroz koje nikad ranije nije, pronalazio tajna vratanca za koja je malo ljudi znalo, išao stepenicama kojima su samo određene noge koračale, došao u dvoranu u koju je samo jedna duša mogla da uđe i stao pred vrata koja niko nije smeo otvoriti. Mala i neugledna, ali veoma jaka, gvozdена, hiljadu puta zaključana, teška i neprobojna vrata. Glasovi su dolazili odatle, užasni i opčinjavajući. Iz Ramesovog belega poteče krv kao nikada do tada i on je dotače prstom, pa premaza njome katance, zupčаниke, ključaonice i lance. Sve puče pod njegovim dodirom kao da je suva trska. Glasovi prestaše da dozivaju i Rames se povrati iz transa.

Vrata se lagano otvoriše. On ne vide ništa; plamen njegove baklje nije probijao tamu. Iznutra dopre škripa i Rames uoči obrise kovčega koji se sam od sebe otvara. Nešto se promeškolji, a Ramesu stade srce. Tama, nalik retkoj pihtijastoj masi, počе lagano da se izliva preko poda i zidova. Širila je oko sebe hladan i ogavan vonj, koji je umirivao um i paralisao telo. Ramesu baklja ispade iz šake pravo u tu gadost, gde se istog časa ugasila. Obli ga mrak i on jedva stiže da se pomoli bogovima i pozdravi Almat i njeno dete pre nego što ga Tama dotaknu. Sruši se potpuno miran, prazan i beživotan...

Bitka je trajala tri dana, bez imalo sna ili odmora. Krici bola i straha nisu napuštali vazduh, a meso i krv nisu prestajali da natapaju tlo. Ništa drugo do užas i smrt nije postojalo za ljude na Eširovom polju.

Šarumzaiji su posedovali natprirodne moći, neku energiju kojom su se samo pojedinci koristili – *magija*, tako su je zvali – pomoću koje su dizali ljude u vazduh, spaljivali ih žive, stvarali strašne vetrove i dozivali gromove. Međutim, nisu se pokazali u borbi prsa u prsa; njihove zaštite su bile krte, kao i njihove kosti.

Car Mindao Areb-Kers, *kaz* Arindao, udalji se od bitke i sede na kamen. Bio je iscrpljen, a rane nisu prestajale da krvare. U početku se borio s divljom strašću i zaglušnim besom, ali umor je učinio svoje. Sada se borio bezvoljno i mehanički, ne shvatajući svrhu te borbe. Na kraju svi umiru i bivaju pre ili kasnije zaboravljeni. Koja je svrha njegove borbe?

Car se osvrnu oko sebe: dokle god pogled doseže, bujala je patnja i smrt. U očima svojih ratnika car ugleda bezimni strah, ali i odlučnost i ljubav. Potom se iznenadi: isto je to ugledao i kod Šarumzajia. Istu srčanost, istu volju, istu težnju ka zajedničkom, uzvišenom cilju. Dve jake sile, dva velika srca – tako slična, a tako različita – zajedno jure ka večnoj smrti.

S careve desne strane neko jezivo zaječa. Helas je klečao u blatu i krvi, držeći u rukama samrtnički belo, ispijeno telo svoje sestre. Njegovo lice je bilo izopačeno od bola i tuge. Jariša diže krvavu šaku, gurnu je u bratovljevu zlatnu kosu i privuče ga k sebi. Njihove usne se spojiše u strasnom oproštaju, a potom ih oboje proburazi veliko, teško koplje.

Zvuka polako nestade. Horizont ugasnu. Nastade mir i hladnoća obuhvati svet. Car nije dočekao da vidi kako crna reka guta vojnike i vodi njihove duše u ambis.

Brod je plovio preko nemirnog i mračnog Azurnog mora. Ninata je stajala na krmi i gledala nazad, ka istoku, ka svom izgubljenom

domu. Po njenom licu, uvijenom u noć, padale su nežne, slane kapljice poput suza.

Aradej se porađala čitav dan i čitavu noć. Njeni krici su sekli mir i toplotu pučine. Kad god bi nakratko začutala, Ninata se nadala da je gotovo, da je s jecajima svršeno, ali onda bi ponovo počeli, jači i bolniji nego pre. Jedno zatišje je trajalo mnogo duže nego prethodna. Ninata se nape; čak se i more umirilo na tih nekoliko trenutaka. Iznenada, snažni detinji glas se prolomi nebom, a tiha munja ga ukrasi, raširivši se preko oblaka poput volšebnih prstiju i osvetlivši čitav brod, more i horizont. Sve osim jednog crnog, dalekog dela koji je ostao u gustoj tami.

Ninata se ne pomeri, niti trepnu... Osetila je promenu.

– Carevna...

Ona se naglo okrenu i ugleda Kehara uvijenog u ogrtač. Njegova srebrnastobela brada vijorila se na vetru. Ona klimnu glavom u znak pozdrava.

– Da li vam je dobro? – brižno upita starac. – Niste jeli čitav dan.

– Dobro mi je – reče ona, spustivši glavu. – Onaj kovčeg... Nisam smela da ga otvorim.

– Niste smeli, carevna, ali što je urađeno, urađeno je, a prošlost je iza nas. Treba se potruditi da se stvari poprave i učiniti budućnost lepšom za ovo novorođeno dete.

Carevna pogleda u starca svojim krupnim, sivim očima.

– Mogu li ja to?

– Možete, carevna. I upamtite da tu privilegiju nema svako.

Ninata klimnu glavom, ustade i otrča u kabinu.

Aradej je ležala na krevetu, oznojena i namučena, držeći na grudima jedno sitno, ružičasto dete. Almat je klečala kraj kreveta i blago posmatrala svoju tetku.

Babica se pokloni i izađe iz sobe. Aradej se okrenu ka Ninati i nasmeši se.

– Uđi, Ninata. Dobila si još jednu sestru.

Katarina Skokin
SLOBODNE ZEMLJE

Izdavač:
Čarobna knjiga

Za izdavača:
Borislav Pantić

Plasman:
021/439697

Lektura:
Nataša Polić

Prelom i priprema za štampu:
Aleksandar Jovanović

Štampa:
Eternal Mix, Beograd

Tiraž:
500

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.163.41-31

SKOKIN, Katarina, 1989-
Slobodne zemlje / Katarina Skokin ; - Beograd: Čarobna knjiga, 2011 (Beograd:
Eternal Mix). - 318 str.; 21 cm. (Biblioteka 44°N i 20°E)

Tiraž 500.

ISBN 978-86-7702-210-5
COBISS.SR-ID 186897932